

Рец В.В., курсантка
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Гаркуша А.Г., к.ю.н., доц.?
доцент кафедри кримінального
процесу Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

ТИМЧАСОВИЙ ДОСТУП ДО РЕЧЕЙ І ДОКУМЕНТІВ ЯК ЗАСІБ ОТРИМАННЯ ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Тимчасовий доступ до речей і документів є новелою у чинному кримінальному процесуальному законодавстві. Однак впровадження будь-яких модерних правових інститутів потребує їх ретельного вивчення та забезпечення бездоганного виконання ними своїх завдань в рамках кримінального процесу.

Тимчасовий доступ до речей і документів як правовий інститут з'явився завдяки активізації механізмів судового контролю та використовується в рамках досудового розслідування у випадку виникнення труднощів отримання доступу до необхідних речей і документів уповноваженою службовою особою. Якщо звернути увагу на ретроспективу становлення досліджуваного інституту, то слід зауважити, що переважна більшість науковців та знавців історії права дотримуються такої думки, що він став спадкоємцем інституту виїмки.

Тимчасовий доступ до речей і документів надається на підставі ухвали слідчого судді в ході досудового розслідування або суду під час судового провадження, строк дії якої не може перевищувати одного місяця з дня її винесення. Попередньо для отримання ухвали до слідчого судді із відповідним клопотанням звертається прокурор або слідчий, за погодженням з прокурором. Тимчасовий доступ до речей і документів – це єдиний захід забезпечення кримінального провадження, якому у чинному КПК України не визначено строк розгляду клопотання сторони кримінального провадження. Українські науковці виокремлюють два порядки розгляду клопотання про тимчасовий доступ до речей і документів слідчим суддею.

Перший полягає у тому, що перед розглядом клопотання слідчий суддя здійснює судовий виклик володільця речей і документів, які зазначені у клопотанні. Особа повинна забезпечити збереження необхідних об'єктів, а у випадку її неприбуття за викликом або неповідомлення про причини неприбуття розгляд клопотання проводиться без її участі та його результати будуть ці-

лком законними.

Другий порядок застосовують у випадку, коли слідчий доведе наявність реальної загрози зміни або знищення речей чи документів. У даному випадку клопотання розглядається слідчим суддею без виклику володільця, однак існує досить слушна думка, що довести загрозу знищення об'єктів тимчасового доступу можливо не завжди, а тому зволікання нерідко призводить до знищення, перетворення або приховування речей і документів [1, с. 184].

Сторона кримінального провадження зобов'язана пред'явити оригінал ухвали володільцю речей і документів, зазначених в даній ухвалі, та вручити її копію. Чинне процесуальне законодавство наділяє володільця речей і документів правом перевірити ухвалу на відповідність чинному законодавству України та у випадку виявлення порушень – відмовити у наданні доступу до речей і документів.

До типових ситуацій варто віднести порушення, які можуть міститися в ухвалі та на які сторона кримінального провадження повинна звертати увагу, щоб її дії були законними, а отримані докази – допустимими. Володілець має право відмовити у наданні доступу до речей і документів, якщо:

- ухвала не містить відомостей, передбачених ст. 164 КПК України;
- особа, якій надано право тимчасового доступу до речей і документів, не пред'явила володільцю оригінал ухвали та не надала копію;
- тимчасовий доступ до речей і документів має намір здійснити та особа, яка не зазначена у пред'явленій нею ухвалі;
- ухвалу про надання тимчасового доступу до речей і документів винесено більше ніж 1 місяць тому [2].

Крім того, в ухвалі про тимчасовий доступ до речей і документів обов'язково повинні бути зазначені наступні дані:

- особа, якій надано право тимчасового доступу до речей і документів;
- особа, яка наділена обов'язком забезпечити такий доступ (як правило, володілець);
- дата винесення ухвали;
- назви і опис необхідних речей і документів;
- безпосереднє розпорядження слідчого судді надати тимчасовий доступ до речей і документів [3].

Тимчасовий доступ до речей і документів не надає права їх самостійного пошуку стороною кримінального провадження, яка має відповідну ухвалу. Особа, якій надано право на тимчасовий доступ до речей і документів, уповноважена вилучати в разі необхідності тільки ті речі, перелік яких зазначено в ухвалі.

У випадку вилучення володільцю необхідно залишити опис даних речей і оригіналів або копій документів. Здійснення тимчасового доступу до речей і документів оформлюється відповідним протоколом [2; 4].

Найбільш суворим шляхом в отриманні доступу до відомостей, які містяться у певних речах або документах, є проведення обшуку у випадку, якщо

особа, якій надано право ухвалою суду на тимчасовий доступ до речей і документів, не може його реалізувати. У даній ситуації вона звертається до слідчого судді з клопотанням про проведення обшуку з метою відшукування необхідних об'єктів та їх подальшого вилучення.

Обшук проводиться з вимогами чинного КПК України та у присутності особи, яка подала відповідне клопотання. Варто зауважити, що за умови викрадення, пошкодження або знищення речей або документів, які зазначені в ухвалі, та доведення даного факту, для правопорушника може настати кримінальна відповідальність за ст. 357 Кримінального кодексу України [2; 3].

Отже, інститут тимчасового доступу до речей і документів є відносно новим у кримінальному процесі, а тому існує низка проблемних питань, які треба врегулювати для забезпечення дієвості даного заходу забезпечення кримінального провадження.

1. Казьмірова І.В. Об'єкти тимчасового доступу до речей і документів. *Юридичний науковий електронний журнал*. №3/2018. С. 215-217.

2. Тимчасовий доступ до речей і документів: практичні питання. GCS: *офіційний веб-сайт*. URL: <https://gc.ua/uk/timchasovij-dostup-do-rechej-i-dokumentiv/> (дата звернення: 13.05.2021).

3. Тимчасовий доступ до речей і документів. Slinko&Partners: *офіційний веб-сайт*. URL: <https://slinko.com.ua/uk/timchasovij-dostup-do-rechej-i-dokumentiv/> (дата звернення: 13.05.2021).

4. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України в редакції від 11.09.2020 №4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 13.05.2021).

Романов М.Ю.,
старший слідчий в особливо
важливих справах управління
організації роботи та методичного
забезпечення Головного слідчого
управління Національної поліції
України, аспірант Національної
академії внутрішніх справ

ЗМІСТ І СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ СТАЖУВАННЯ В КОНТЕКСТІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ПРАЦІВНИКІВ ПІДРОЗДІЛІВ ДІЗНАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Від ефективності функціонування Національної поліції України, як основного інституту державної влади, що забезпечує правопорядок у державі залежить рівень дотримання прав і свобод людини і громадянина, а також значна кількість супутніх, для розвитку держави факторів. Зміст прав і сво-